

AİLE İÇİ ŞİDDET

I-TANIM

“Fiziksel güç ya da kuvvetin, amaçlı bir şekilde kendine, başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlarla sonuçlanma ihtimalini artırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici biçimde ya da gerçekten kullanılmasıdır” (Dünya Sağlık Örgütü, 2002)

“bireylerin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenmesine veya duygusal baskı altına alınmasına yol açan fiziksel veya herhangi bir şekildeki hareket, davranış veya muamele”

Kadına yönelik şiddet tanımı *“ister kamusal ister özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı ve ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma”*

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 1993 yılında kabul ettiği 'Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi' (1993)

Fiziksel Şiddet: Eşlerden birinin diğerini tokatlaması, yumruklaması, ısırması, tartaklaması, ittirilmesi, boğazını sıkması, bir yerini yakması, vücudunda sigara söndürmesi, ellerini ayaklarını ezmesi, bıçak, tabanca gibi aletlerle tehdit etmesi ya da bu aletleri kullanması, saçını çekmesi, sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olması, canını acıtabilecek bir şey fırlatması ve sakat bırakmasıdır (Dünya Sağlık Örgütü, 2002)

Cinsel Şiddet: İstenmeyen cinsel davranışlara zorlamak, tehditle ve isteği olmaksızın cinsel ilişki kurmaya ve fuhuşa zorlamak, cinsel ilişki sırasında fiziki ve duygusal olarak zarar vermek, çocuk doğurmaya, doğurmamaya veya kürtaja zorlamak gibi davranışları içermektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2002)

Psikolojik Şiddet: Hakaret, küfür, bağırma, alay etme, ilgiden yoksun bırakma, tehdit, alıkoymak, özgürlüğünü kısıtlamak, küçümseme, aldatmak, başka kadınlarla kıyaslamak, isim takmak, korkutmak, sevdiklerinden uzak tutma, nasıl giyineceği, nereye gideceği, kimlerle görüşeceği konusunda baskı yapma gibi eşlerden birine duygusal açıdan acı ve zarar veren her türlü davranış, tutum ve sözdür (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008)

Ekonomik Şiddet: Eşlerden birinin diğerinin para harcama yetkisini kısıtlaması, çalışmasını engellemesi, parasına, gelinine, ziynet eşyasına el koyması, evin ihtiyaçları için para vermemesi kısaca maddi anlamda tüm hakları kısıtlaması, sömürmesi durumudur (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008).

II-GİRİŞ VE YAYGINLIK

Toplumsal değer yargılarıyla ilişkili olarak özel yaşamın mahrem olduğu inancıyla gizlenmesi, başkalarının özel yaşama müdahale edemeyeceği inancı, şiddetin bir terbiye biçimi olarak düşünülmesi sebebiyle aile içinde kadının maruz kaldığı şiddet, toplum ve aile içinde meşruluk kazanmakta, yeniden üretilmekte ve gizlenmektedir. Bunun sonucu olarak da aile içi şiddet yaşandığı sıklıkta çevreye yansıtılmamaktadır.

Kadına yönelik şiddet gücünü toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden almaktadır. Kadınlar çevrelerindeki erkekler, tanımadıkları erkekler ve ailelerindeki diğer kadınlara kadar temas halinde olduğu pek çok

kişinin şiddetine maruz kalmaktadır. Geniş bir yelpazede meydana gelebilen kadına yönelik şiddet, sıklıkla aile içinde ve kocalar tarafından uygulanmaktadır.

Aile içi şiddet çeşitli kültür, sınıf, eğitim, gelir düzeyi, etnik köken ve yaş sınırlarının ötesinde, tüm ülkelerde saptanan bir olgudur. Bir ilişkide genellikle biri tarafından diğerini kontrol altında tutmak için kullanılır. Aile içi şiddet pek çok durumda şiddete maruz kalma riskinin fazla olduğu toplumlarda sosyal açıdan normal kabul edilmektedir. Güvenlik, utanma, korku ve farkındalık eksikliği gibi nedenlerden dolayı aile içi şiddet çoğunlukla bildirilmemektedir. Türkiye’de mevcut verilerin güvenilirlik sorunları nedeniyle, tam olarak kadınların ne kadarının aile içi şiddete maruz kaldığını belirlemek zordur.

Dünyada yapılan 48 anket araştırma sonucu kadınların % 10’u ile % 69’u hayatlarının bir bölümünde eşleri tarafından fiziksel saldırıya maruz kaldığını göstermektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2002). Bunun yanısıra eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalan kadınların bu mağduriyeti çoğunlukla bir seferden fazla yaşadıkları ve genelde birden çok şiddet biçimlerine maruz kaldıkları görülmektedir. Örneğin, Japonya’da yapılan bir araştırma kadınların % 10’undan azının sadece fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtirken, % 57’sinin hem fiziksel, hem psikolojik, hem de cinsel istismara uğradığını göstermiştir (Yoshihama ve Sorenson, 1994).

Avrupa ülkelerindeki aile içi şiddet sorununa bakacak olursak, İspanya’da görüşülen kadınların % 12.9’u son bir yılda eşlerinden fiziksel şiddet gördüklerini, % 16.2’si de eşleri tarafından cinsel istismara maruz kaldıklarını belirtirken İsveç’te fiziksel şiddete maruz kalma oranının kadının yaşına göre % 8 ile % 20 arasında değişiklik gösterdiği saptanmıştır (Dünya Sağlık Örgütü, 2002).

Türkiye’de yapılan bir çalışmada, hayatlarının herhangi bir döneminde, eşi tarafından fiziksel şiddete maruz kalanların oranı %39 olarak saptanmıştır. Diğer bir deyişle, on kadından dördü kocaları ya da eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz bırakılmıştır. Bir çalışmada, çocuklarını istismar eden annelerin %41’i, istismar etmeyenlerin ise %18’inde çocukluk çağı istismar öyküsü saptanmıştır. Başka bir tahmine göre, mağdur edilen ebeveynlerin %25-35’i, kendi çocuklarını istismar edeceklerdir. Ayrıca verimsiz ve kaliteli ilişki kurmayan ebeveynlik, genç erkekler arasında suç ile ilişkili bulunmuştur.

Aile içi şiddet politika ile ilgilenen toplum kuruluşları, mahkemeler, polis, sağlık sektörü ve sosyal hizmet sağlayıcıları da dâhil olmak üzere çeşitli kurumların uyum içinde çalışmasını gerektiren çok yönlü ve karmaşık bir olgudur. Aile içi şiddet, kişinin fiziksel yaralanması, ekonomik ya da diğer kaynakların kısıtlanması, aşağılanma ve kişinin yıpranması ile gözlenebilen ve hayattan zevk alamama, ağrı, bitkinlik, sosyal içe çekilme, depresyon, korku ve özgüven eksikliği, dikkat ve üretkenlikte azalma ile sonuçlanabilen psikolojik, fiziksel, cinsel, ekonomik ve duygusal istismarı içeren geniş bir spektrumda incelenmektedir.

III-AİLE İÇİ ŞİDDET NEDENLERİ

1- Biyolojik nedenler

Erkeklik hormonlarının etkisi, şizofreni, paranoid şizofreni gibi bazı hastalıklar ile anti sosyal kişilik bozukluğu gibi bazı ruhsal bozukluklar .

Saldırgan yani şiddeti uygulayan aile bireylerinin büyük oranlarda erkek oluşu ve bu saldırgan davranışların ilerleyen yaşla birlikte azalmaya başlaması, erkeklik hormonlarının şiddet davranışında etkili olduğunu düşündürmektedir.

2- Psikolojik Nedenler

- Şiddet uygulama, öğrenilebilen bir davranıştır. En önemli öğrenme kaynağı ise, şiddeti uygulayan kişinin kendi ailesidir. Çocukluk ve gençlik dönemlerinde, aile içi şiddetin uygulandığı bir ortamda yetişenlerin, şiddet gösterme eğilimine sahip oldukları gösterilmiştir.

-Alkol ve madde bağımlılığı olan kişiler ise gerek bu sosyal faktörlerin gerekse kullandıkları bağımlılık yaratan maddelerin neden olduğu ruhsal etkiler sonucunda şiddet uygulamaya daha çok yatkındırlar. (Erkekler niçin kadınları döverler? Çünkü bunu yapabilirler....

Erkekler için eşlerini dövmenin kazançları; duygusal baskıları ortadan kaldırmak, hayal kırıklıkları için bir çıkış yolu bulmak ve kendi isteklerinin gerçekleşmesini garanti altına almaktır. Buna karşılık maliyet oldukça düşüktür.

Çünkü: Kadınlar gerek fiziksel, gerekse ekonomik açıdan yetersiz olduklarından buna karşı koyamazlar, toplum bu olguya aile içi özel mesele gözüyle bakar ve koruyucu toplumsal örgütlerin çabası sınırlıdır).

3- Sosyal Nedenler

-Şiddetin, toplum tarafından paylaşılan bir değer yargısı olarak kabul edilmesi ve kuşaktan kuşağa aktarılması sosyal bir neden olarak kabul edilmektedir.

- Toplumların sahip oldukları iletişim becerilerinin yetersizliği, duygu ve düşüncelerin kışkırtıcı biçimlerde ifade edilme alışkanlığı, bilinçsizce yapılan suçlamalar, hatalı namus ve ahlak anlayışları.

- Yoksulluk, beklentilerin karşılanamaması ve kazanılmış niteliklerin kaybı gibi sosyo-ekonomik baskı unsurları .

IV-AİLE İÇİ ŞİDDET VE KADIN

Kadınların aile içinde yaşadığı şiddetin çeşitleri özetle şu başlıklar altında toplanabilir:

1. Yetersiz fiziksel ve duygusal ilgi demek olan *ihmal*,
2. Anlayış, sevgi ve sempati görememe demek olan *duygusal-psikolojik şiddet*,
3. Tehdit, aşağılama, küçümseme, sindirme, bezdirme vb.den oluşan *sözel şiddet*,
4. İtip kakma, tokatlama, yaralama, dövme, yakma vb.den meydana gelen *fiziksel şiddet*,
5. Fiziksel şiddetin bir üst boyutu olan ensest, tecavüz ve fahişeliğe zorlanma gibi çeşitleri bulunan *cinsel şiddet*

Ne yazık ki erkek tarafından kadına yönelik şiddet sadece fiziksel şiddetle kalmayıp, diğer şiddet türleriyle de beraber uygulandığından, bu durum "*birbirini besleyen ve üreten mekanizmalardan oluşan bir şiddet çemberi oluşturmaktadır*" . Bu tablo hemen hemen her toplumda ve toplumun her katmanında görülmektedir.

Türkiye’de aile içi şiddet 1998’den bu yana "*Aileyi Koruma Kanununa*" göre düzenlenip cezalandırılmaktadır. Buna rağmen, aile içi şiddetin Türk kadınlarının hayatını ne ölçüde etkilediği ile ilgili yapılan çalışmalar, sıkıntılı bir görüntü sergilemektedir. Kadınların aile üyeleri tarafından *üçte biri ile yarısı* arasında değişen oranlarda, fiziksel olarak mağdur edildiği tahmin edilmektedir. Kadınlar, fiziksel ve duygusal istismarı eşlerinin bir hakkı olarak görmekte ve bazı davranışlarının daha az şiddet görmeyi sağlayabileceğini kabul etmektedir. Ekonomik ve kültürel yönden eşlerine bağımlı oldukları için şiddete karşı seslerini çıkarmayabilmektedirler.

-Aile İçi Şiddetin Kurbanları

Kadına karşı aile içi şiddet, eskiden yaygın cehalet ve feodalizm atmosferinin bir sonucu iken, günümüzde sosyoekonomik durumu değişen Türkiye’de hızlı kentleşmenin bir sonucu olarak karşımıza çıkmakta olan kontrol dışı bir olgudur. Kurbanlar, çeşitli silahlar aracılığı ile ağrı, yaralanma ve duygusal sıkıntı oluşturmak için itilip, yumruklanıp, tekmelenip, boğazlanmışır. Mağdurlar, herhangi bir yaş, cinsiyet, ırk, kültür, din, eğitim, meslek veya medeni durumda olabilir. Hem erkekler hem de kadınlar istismara uğramasına rağmen, kurbanların çoğunun kadın ve çocuklardan oluştuğu vurgulanmaktadır.

IV-AİLE İÇİ ŞİDDET VE ÇOCUK İSTİSMARI

Ebeveynleri arasındaki fiziksel şiddete tanık olan çocukların kendileri fiziksel olarak şiddet görmese bile, saldırganlıkta artma, uyku, yeme ve kilo ile ilgili sorunlar da dâhil olmak üzere çok sayıda sağlık ve davranış sorunları olabilir. Bu çocuklar, okulda sorunlar yaşamakta, yakın ve olumlu arkadaşlıklar geliştirme konusunda zorlanmaktadır. Kadınları istismar eden erkeklerin, %40-70'i çocuklarını da istismar etmektedir. İstismara uğrayan bu çocuklar kaçıp kurtulmayı deneyebilir, özkiyım girişiminde bile bulunabilirler.

-Çocuk İstismarı Ve İhmali

Çocuğun ruhsal ve bedensel bütünlüğünü bozucu davranışların tümü **çocuk istismarı** olarak tanımlanmaktadır. Bu alanda sık kullanılan diğer bir kavram ise **çocuk ihmali**dir. Bu ise, ana ve babaların çocukların bakım, beslenme, barınma, ısınma, giyinme, sağlık ve eğitim ile ilgili gereksinimlerini karşılama gibi temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamamaları veya bu konularda hatalı tutum sergileyip, çağdaş bilgileri kullanmamaları anlamındadır.

Araştırmacılara göre, çocukların fiziksel ve duygusal istismarında ebeveynlerin olumsuz etkileri önemli bir risk faktörü oluşturmaktadır. Bu olumsuz etkilerden en önemlisi, ebeveynin gösterdiği saldırgan davranışlardır. Çünkü aile içerisinde ebeveynler saldırganca davranışlarını çocuklarına kolayca yöneltebilmektedirler.

Anne-baba-çocuk arasında ortaya çıkan öfke ve saldırganlığın eşlik ettiği çatışmaların genellikle, ilişkinin eşitsizliği, farklı ihtiyaç ve beklentiler nedeniyle ortaya çıktığı düşünülür. Örneğin, yetişkinlerin saygı görme isteği ve büyüyen çocuklarının bağımsızlık ve özerklik gereksinimleri sonucu itaat konusundaki çatışmalar gibi. Bu aşamada çocuğa yöneltilen şiddet davranışının nedeni olarak ana babaların denetimi elden bırakmama isteği, çocukların ise anne babaların sınır koymalarına tepki vermesi gibi psikolojik nedenler de düşünülebilir. Anne babanın yaşının çok genç olması, işsizlik, ekonomik sıkıntılar, aile içi geçimsizlik, alkol ya da uyuşturucu kullanımı, çok çocuklu aile, anne babada ruhsal bozukluk gibi etmenler aile içinde çocuğun istismar ve ihmale maruz kalmasını artırmaktadır.

Bazı araştırmacılar da, problemlili davranışların özellikle suça yönelik davranışların kökeninin çocuklukta yaşadıkları dayandığını belirtmektedirler. Frias-Armenta (2002), yapmış olduğu araştırmada, çocuklukta fiziksel ve sözel olarak saldırganlığa maruz kalan kişilerin ileriki yaşlarında depresyon düzeyleri, alkol kullanımı, antisosyal davranış ve kendi çocuklarını cezalandırma gibi davranış özellikleri gösterdiklerin gözlemiştir. Çayboylu (2002) da, evden kaçan ergenlerin geçmişleri incelendiğinde, ev içerisinden kaçmayı başarana kadar yıllardır fiziksel olarak örselendiklerini (saldırganlığa maruz kaldıklarını) ifade etmekte, çocukların küçük suçları işleme, intihar girişimi, uyuşturucu kullanımı, fuhuşa yönelme gibi kendine zarar verici davranışlarda bulunmak açısından yüksek risk grubunu oluşturduklarını belirtmektedir.

Çocuk istismarı ve ihmalinin özellikle fiziksel istismarın sonuçlarına baktığımızda; bu çocuklarda, çeşitli sakatlıklar, kırıklar, beyin kanamaları, iç organ yaralanmaları sonucu ortopedik sakatlıklar, felçler, zeka özürü, çeşitli organ yetersizlikleri, bu hasarların çok ağır olması durumunda ise ölümün ortaya çıktığını görebiliriz. Yaşamı kurtulanlarda ise depresyon, kaygı bozukluğu, sosyal uyumsuzluk, dışa vurum ya da içe atım sorunları, karşı olma ve karşı gelme bozuklukları vb. gibi ruhsal sorunlar gelişebilir. Bunun yanı sıra zekâ özürü ya da ruhsal örselenme sonucu bu çocuklarda genellikle okul başarısı düşüktür ve bilişsel gelişimleri olumsuz yönde etkilenir.

Aile İçi Şiddetin Sessiz Kurbanları

Çocukların şiddete tanıklığı, çocukların, şiddet etkileşimlerini görme ya da duyma aracılığı ile ama aynı zamanda şiddet hakkında hikayeler dinleme ve kötüye kullanıma dair kanıtları da görerek ebeveynlerinin fiziksel saldırganlıklarının farkında olmasıdır(örneğin, annenin vücudundaki morluklar).

Çocuk için özdeşim nesnesi olan biri, örneğin baba aile içinden bir başkasına yineleyici bir biçimde şiddet uyguluyorsa, çocuğun saldırganla özdeşimi doğrudan şiddete maruz kalan çocuğun özdeşiminden daha kolay olabilmektedir. Aile içinde şiddete görsel ya da işitsel olarak tanık olmuş olan çocuklara “sessiz”, “unutulmuş” ya da “görünmez” kurbanlar adı verilmektedir. Bu çocuklar son yıllarda duygusal kötüye kullanma kategorisi içinde değerlendirilmektedirler. Doğrudan öfke ve saldırganlığa maruz kalmasalar da, bu çocuklar diğer kötüye kullanılmış ya da ihmal edilmiş çocuklarla aynı tür davranış özelliklerini göstermektedirler. Şiddete tanık olan çocuklarda, olmayanlara göre daha fazla oranda kaygı, özgüven eksikliği, tedirginlik, korku, depresyon, içe kapanma, isteksizlik, ümitsizlik, öfke ve mizaç problemleri, uyku bozuklukları, zayıf dürtü kontrolü, kötü akademik performans, konsantrasyon güçlüğü ve daha fazla sigara, alkol ya da madde kötüye kullanımlarının olduğu bildirilmiştir.

Aile içinde annenin öfke ve saldırganlığa maruz kaldığı durumlarda ise, çocuğun örselenmesi annenin şiddete maruz kalması bittikten sonra da sürmektedir. Bu çocuklar yardıma ihtiyacı olan, yaralanmış, berelenmiş bir annenin bakımını üstlenmek zorunda kalabilmektedirler. Bu yalnızca fiziksel bir bakım üstlenme durumu ya da şiddet gören annenin yeterli annelik yeteneklerini kaybetmesinden dolayı ihmale uğrama ile sınırlı değildir. Fiziksel şiddete maruz kalan kadınlarda psikiyatrik bozukluklar en basitinden depresyon oranı yüksektir. Bunun yanı sıra, çocuk da içinde bulunduğu ortamın havasındaki bu çökkünlük duygularını içselleştirir. Ayrıca çökkün bir anneden psikolojik olarak ayrılmak ve birleşmek çocuk için iki ayrı zorluk taşır. Birincisi yeterli doyuma ulaşmayan çocuk tam olarak ne beklediğini bilemeden anneye yapışır. İkincisi çökkün bir anneyi kendi haline bırakıp da kendi yoluna gitmek isterse suçluluk duyar. Aile içi şiddetin sessiz tanığı bir anlamda annesine annelik yapma gereksinimi duyacaktır. Sonuç olarak, rollerin değiştiği bu çarpık ilişki özerkliği sınırlandıran sağlıklı bir ilişkidir.

Ayrıca her çocuk babasını olumlu anlamda güçlü biri olarak görme ve o şekilde özdeşim yapma gereksinimi içindedir. Oysa şiddet uygulayan baba, çocuğun dünyasında güven ve sevgi kaynağı değil; korku kaynağı, öfke kaynağı, tutarsız ve güvenilir biri haline gelir. Anneye destek olan değil, onu aşağılayan hor gören biridir. Çocuk için bir diğer güçlük, şiddet uygulayan baba imgesi ile ailenin bakımını üstlenen, çocuğa sevgi duyan baba imgesi arasındaki gidiş gelişlere, değişimlere uyum sağlama güçlüğüdür (Vahip, 2002).

Çocuk ve Aile İçi İlişkiler

Aile içi şiddete tanık olan çocukların şiddetten nasıl etkilendiğini belirleyen önemli bir faktör anneleri ile olan ilişkileridir. Çocukların, ya biyolojik ya da üvey babaları tarafından istismar edilenlere göre, kendi anneleri tarafından istismar edildiklerinde, özgüvenlerinin daha düşük olduğu bildirilmiştir. Sonuç olarak, ebeveynleri tarafından istismar edilenler, diğer gruplara kıyasla çocukluk çağından itibaren sıklıkla daha fazla saldırgan davranışlar göstermektedirler.

Biyolojik babaların çoğu çocuklarına duygusal olarak yaklaşmakta iken, üvey babalar, daha fazla sözel şiddet uygulamakta ve onları daha sık korkutmaya çalışmaktadırlar.

Kimler Şiddet Kullanır?

Çocukluk döneminde aile içi şiddete tanık ya da maruz kalma, şiddetin çatışma çözme biçimi olarak içselleştirilmesine neden olabilir. Öyle ki, şiddetin çocukları etkileyen diğer bir yönü, kendilerinin de şiddeti kullanıyor olmasıdır. Şiddetin erkek çocuklarında daha kalıcı bir etki oluşturduğunu ve bunların, yetişkinlik dönemi ilişkilerinde kadınlara karşı daha fazla şiddet uyguladıklarını gösterilmiştir.

Annelerine karşı şiddet uygulandığına tanık olan kız çocuklarının aile içi şiddeti, şiddet içermeyen evlerde büyüyen kız çocuklarına göre, normal olarak değerlendirmeleri daha muhtemeldir.

Sonuç olarak yetişkinlik döneminde şiddet uygulama açısından en önemli risk faktörü, çocukluk çağında fiziksel şiddete maruz kalınmasıdır.

Şiddetin Sonuçları

Aile içi şiddet sorunu toplum ruh sağlığı ve çocuk gelişimi açısından değerlendirildiğinde, böyle bir ortamda yetişmenin, kişiliğin normal yapısında bozulma, psikopatolojiye yatkınlık ve özkıyım girişimi riskinde artma gibi ruh sağlığı üzerine olumsuz etkileri olduğu açıktır.

Duygusal sonuçların, özgüvende giderek azalma, kaygı ve depresyon ile madde kötüye kullanımı, diğer kendini yaralama davranışları ve özkıyım girişimleri aralığında değiştiği bilinmektedir.

Bilişsel açıdan şiddetin etkileri, dikkat problemleri, öğrenme zorlukları ve okul performansının azalmasıdır.

Yakın zamanda şiddete maruz bırakılmış ve şu anda sığınma evlerinde kalan çocuklar arasında yapılan bir çalışmada, özellikle daha küçük yaşta şiddet gören çocukların olduğu karşılaştırma grubuna göre, okul performansı da dâhil olmak üzere bir dizi parametrenin daha kötü olduğu bildirilmiştir.

Davranışsal sonuçları kötü akran ilişkileri ve şiddet içeren antisosyal davranışlardır.

Türkiye’de şiddet gören kadınların çocukları arasında yapılan ulusal bir çalışmada, anneleri şiddet gören çocukların diğer çocuklara göre daha fazla davranış problemlerinin (anne ya da diğer çocuklara karşı daha saldırgan olmak) olduğu gösterilmiştir.

Fiziksel sonuçlar, önemsiz yaralanmalar ile beyin hasarı hatta ölüm arasında değişmektedir. Bu tip saldırılar esnasında çocuklar ya kazayla ya da araya girmeleri neticesinde fiziksel olarak yaralanabilirler.

Çocukluk çağında istismar edilmiş olan yetişkinlerin *allerji, artrit, astım, bronşit, hipertansiyon ve ülser* gibi fiziksel rahatsızlıklardan daha fazla muzdarip oldukları bilinmektedir. Çocuk istismarı ve ihmali bazı olgularda önemli bazı beyin bölgelerinde yetersiz ve uygunsuz gelişime neden olarak, *büyüme ve gelişmenin bozulmasına* yol açabilir.

V-YAŞLILARA YÖNELİK ŞİDDET

Aile içi şiddete maruz kalma açısından risk altında olan diğer bir grup da yaşlılardır. Yaşlılara yönelik şiddetin belirgin bir sınıflanması olmamakla birlikte başlıca şu şekillerde görülmektedir:

1-Ekonomik şiddet: Yaşlılara ait paranın gasp edilmesi ve onun izni olmadan diğer aile bireyleri tarafından kullanılmasıdır.

2-Yaşlının eşyalarının gasp edilmesi: Yaşlıya ait mal varlıklarının onun rızası olmadan elinden alınması ve kullanılmasıdır

3-Duygusal (psikolojik) şiddet: Yaşlının sözle küçük düşürülmesi, haklarının yok sayılması, çeşitli olanaklardan yoksun bırakılmasıdır.

4- Fiziksel şiddet: Yaşlının dövülmesi, cinsel taciz veya tecavüze uğraması, aç bırakılması vb. durumlardır.

Yaşlılara yönelik en sık olarak uygulanan şiddet biçimi ise **yaşlının ihmal edilmesidir**. Bu yaşamak için başkalarının bakım ve yardımına ihtiyacı olan bir yaşlının bu yardımı alamaması ve kendi başına izole bir halde bırakılması anlamındadır. Pasif bir eylem olan bu şiddet biçimi çok ciddi sonuçlar doğurabilir.

Yaşlılara yönelik şiddetin yaygınlığı hakkında güvenilir bilgiler ne yazık ki yoktur. Bilişsel olarak kötü durumda olan yaşlıların daha çok şiddete maruz kaldıkları bilinmektedir.

Aile içinde yaşlılara uygulanan şiddetin nedeni diğer şiddet uygulanan kişilerde olduğuna benzer şekilde çok nedenlidir.

VI-AİLE İÇİ ŞİDDETLE BAŞA ÇIKMA

Aile içi şiddet mağduru kadın ve çocuklar, maruziyetin şiddeti ve sıklığına bağlı olarak olaylara farklı tepkiler verirler. Kadın ve çocukların aile içi şiddet ile nasıl başa çıktıkları noktasında çok az şey söylenmiştir. Bu yanıtları yaş, başa çıkma yöntemleri, duygusal destek kaynakları ve farklı şekillerdeki mağduriyetin etkilediği bilinmektedir. Bazı yazarlar çocukluk çağında şiddete maruz kalma ile daha sonra erişkin suç ve şiddet davranışları arasında güçlü bir ilişki olduğunu ileri sürmüşlerdir. Yukarıda verdiğimiz verilere dayanarak, aile içi şiddete hem maruz kalma hem de tanık olma ile daha ciddi ruhsal sorunlar yaşama arasında, tek başına şiddete maruz kalanlara göre daha fazla ilişki olduğu söylenebilir. Diğer yandan, bu sonuçlar mağdur edilen her çocuğun gelecek nesillerde, bu davranışı tekrar edeceği anlamına gelmez.

Zaman, bu koşullarda gerçekten de iyi bir tedavi edicidir. Yakın zamanda şiddete maruz kalmış çocuklar daha belirgin duygusal ve davranışsal sorunlar gösterme eğiliminde iken şiddet ortamından ayrılmış olan ve artık bu ortamda yaşamayanlarda bu sorunlar çok daha az rahatsız edici olabilir. Çeşitli çalışmalarda, çocukların bir zamanlar uğradıkları şiddetin etkisinden kurtulmalarında, daha güvenli ve dengeli bir ortamda bulunmalarının, iyileştirici bir etkisi olabileceğine dikkat çekilmiştir. Kendilerine daha güvenilir alanlar bulan, destekleyici akraba ve öğretmenlere sahip, şiddet içeren evlerde daha az zaman geçiren ve başka aileler ile bağı olan çocukların, şiddetin olumsuz sonuçlarından daha az muzdarip oldukları bildirilmektedir.

VII-AİLE İÇİ ŞİDDET VE HUKUK

Ailenin Korunmasına Dair Kanun hükümlerine göre,

“Türk Medeni Kanunu’nda öngörülen tedbirlerden ayrı olarak, eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığını kendilerinin veya Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi halinde Sulh Hukuk Hakimi re’sen meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak, Kanunda sayılan tedbirlerden bir ya da bir kaçına veya uygun göreceği benzeri başkaca tedbirlere hükmedebilir.”

Kanunda zikredilen tedbirler şunlardır:

a) Kusurlu eşin diğer eşe veya çocuklara veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyelerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmaması,

b) Kusurlu eşin müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer eşe ve varsa çocuklara tahsis ile diğer eş ve çocukların oturmakta olduğu eve veya işyerlerine yaklaşmaması,

c) Kusurlu eşin diğer eşin, çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyelerinin eşyalarına zarar vermemesi,

d) Kusurlu eşin diğer eş, çocukları veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyelerini iletişim vasıtalarıyla rahatsız etmemesi,

e) Kusurlu eşin varsa silah ve benzeri araçlarını zabıtaya teslim etmesi,

f) Kusurlu eşin alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak konuta gelmemesi veya ortak konutta bu maddeleri kullanmaması.

Yukarıda zikredilen tedbirlerin tatbiki maksadıyla öngörülen süre altı ayı geçemez ve kararda hükmolunan tedbirlere aykırı davranılması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya hükmedileceği hususu kusurlu eşe ihtar olunur.

Hakim bu konuda mağdurların yaşam düzeylerini göz önünde bulundurarak nafakasına hükmeder. Mahkemece alınan koruma kararının bir örneği, mahkemece Cumhuriyet Başsavcılığına tevdi olunur. Cumhuriyet Başsavcılığı koruma kararının uygulanmasını zabıta marifetiyle izler.

Koruma kararına uyulmaması halinde zabıta mağdurların şikayet dilekçesi vermesine gerek kalmadan re'sen soruşturma yaparak evrakı kısa zamanda Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirir. Cumhuriyet Başsavcılığı koruma kararına uymayan eş hakkında Sulh Ceza Mahkemesinde kamu davası açar.

Bu davanın duruşması yer ve zaman kaydına bakılmaksızın 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre yapılır. Fiili başka bir suç oluştursa bile, koruma kararına aykırı davranan eşe ayrıca üç aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

VIII-SONUÇ

Eğer anne baba birbirlerine şiddet içeren davranışlarda bulunuyor ve çocuklar çevrelerinde sorunların şiddet yoluyla çözümlendiğini görüyorlarsa, saldırganlığı sorun çözücü bir davranış olarak öğrenirler, saldırgan davranışların yaşamın bir parçası olduğunu düşünerek bunu kendi yaşamlarında da uygulamaya koyarlar. Bu nedenle yetişkinlerin davranışta bulunurken, her an bir çocuğa model oldukları bilinciyle hareket etmeleri gerekmektedir.

Şiddet kurbanı kadınların çoğunluğu, ruhsal bir travmadan muzdariptir. Hastaların kendiliğinden aile içi şiddetten bahsetmeleri pek mümkün olmadığından, ruh sağlığı çalışanları tarafından konunun rutin olarak sorgulanması çok önemlidir. Tüm olgularda, bu konuda bir risk değerlendirmesine ihtiyaç vardır. Aile içi şiddetin mağdurları için yıkıcı, tanıkları için travmatik sonuçları vardır. Nihayetinde, aile içi şiddet temel insan haklarının ihlalidir. Siyasi irade ve yasal eylemler aracılığıyla toplumun tüm kesimlerinde ortadan kaldırılması gerekmektedir. Türkiye'nin ihtiyacı göz önüne alındığında, aile içi şiddet yasasının uygulanmasını geliştirmek ve kadın ve çocuğa yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasına çalışmaya devam etmek için uygun önlemlerin alınması gerekmektedir.

IX-ŞİDDETE MARUZ KALAN YA DA RİSK ALTINDAKİ KADININ BAŞVURABİLECEĞİ KURUM VE KURULUŞLAR

1-İL SOSYAL HİZMETLER MÜDÜRLÜKLERİ

2-ALO 183 AİLE, KADIN, ÇOCUK VE ÖZÜRLÜ SOSYAL HİZMET DANIŞMA HATTI

3-SAĞLIK KURULUŞLARI

4-POLİS MERKEZLERİ, JANDARMAKARAKOLLAR : Polis: 155 Jandarma: 156

5-CUMHURİYET SAVCILIĞI

6-BELEDİYELERİN KADIN DANIŞMA MERKEZLERİ

7-BAROLARIN KADIN DANIŞMA MERKEZLERİ VE ADLİ YARDIM KURULLARI

8-KADIN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Alo Şiddet Hattı: 0212 656 96 96

- Şiddete karşı Kadına sağlanan temel haklar

Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un yönetmeliğine göre;

-*Sözlü şikâyet yeterli*: Aile Mahkemesi'ne sözlü başvuruda bulunarak kadınlar koruma isteyebilecek. Yazılı şikâyet aranmayacak. Sözlü şikâyet ve ihbar tutanağa çevrilecek.

-*Koruma evleri*: Mülki amirin ya da kolluk amirinin kararı ile kamuya ait barınma yerlerine (polisevi, öğretmen evi vb.) getirilen şiddet mağdurları, başka onay aranmadan kabul edilecek.

-*Meslek edindirme*: Korunan kadın için öncelik gizlilik ve güvenlik, ardından meslek edindirme devreye girecek. Halk eğitim merkezleri aktif çalışacak.

-*Hukukî destek*: Korunan kişi, hem psikolojik rehberlik hizmeti hem de hukuki olarak nasıl bir süreç izlemesi gerektiği hakkında yardım alacak. Bakanlık davalara müdahil olacak.

-*Kreş yardımı*: Şiddet uygulayan kişi için işyerine, eve, okula yaklaşmama kararı çıkarılacak. Çocukların kreşi değiştirilip kadınlara kreş yardımı yapılacaktır.

-*Evden uzaklaştırma*: Şiddet uygulayan evden uzaklaştırılacaktır. Uzaklaştırma yeterli gelmezse kadınlar 'işyerimi değiştirin' talebinde bulunabilecek.

-*Kimlik değiştirme*: Hâkim tarafından verilen kararlar ve kadının rızası alınarak 'Tanık Koruma Kanunu' hükümlerine göre kimliği değiştirilebilecek. Hayati tehlikesi varsa, mahkemeden 'geçici koruma' isteyebilecek.

-*İzinsiz, ev satılamayacak*: Kadın, aile konutuna şerh koydurabilecek. Böylece ev eşinin üzerine bile olsa, kendisinden habersiz evin satışı yapılamayacaktır.

-*Silaha el konulacak*: Şiddet uygulayan kişi, asker ya da polis gibi silah taşıması zorunlu bir kamu görevi yapsa bile, zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim edecek.

-*Elektronik kelepçe sistemi devrede*: Şiddet uygulayan kişi hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemler kullanılarak takip edilebilecek. Bu yöntem ya elektronik kelepçe ya da sinyalizasyon sistemi olacaktır.

-*Ekonomik destek*: Yeni çıkan yönetmeliğe göre, devlet tarafından kadına günlük geçimini sağlayacak ekonomik destek de sağlanacaktır. Kadın 'Kocam eve gelmezse eve kim bakar?' sorusunu sormayacaktır. Aile Mahkemesi kocanın, evin kirasını ödeyip geçimini sağlama ve eve yaklaşmaması yönünde karar verebilecektir.

- World Health Organization. World Report on Violence and Health. Geneva, World Health Organization, 2002.
- Caykoylu A, Ibiloglu Okan A, Potas N, Yılmaz E. Incidence of domestic violence and possible risk factors in a group of Turkish women from a psychiatry clinic. 44th National Psychiatry Congress, 2008, Antalya, Turkey.
 - Vahip I. Evdeki şiddet ve gelişimsel boyutu: farklı bir açıdan bakış. Turk Psikiyatri Derg 2002; 13:312-319.
 - Ayan S. Aile içinde şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. Anadolu Psiki-yatri Dergisi 2007; 8:206-214.